

BESKRIVNING AV UPPDRAG FÖR TRANSKULTURELLT CENTRUM, kunskapscentrum för transkulturell psykiatri, asyl- och flyktingsjukvård samt hälsokommunikation

§ 1 Mål och inriktning

Ett mål med verksamheten är att stärka landstingpersonalens kunskaper i transkulturella frågor genom utbildning och handledning samt samordning och metodutveckling. Ett ytterligare mål med verksamheten är att främja hälsa och förebygga ohälsa bland nyanlända och personer med bristande kunskaper i svenska språket som riskerar att utveckla ohälsa. Därmed befrämjas också deras möjligheter till integration, utbildning och deltagande i arbetslivet.

Stockholms läns landsting verkar i ett mångkulturellt samhälle.

För vårdpersonal ställs speciella krav på bemötande och kunskap i mötet med patienter från olika kulturer. Asylsökande och flyktingar som får uppehållstillstånd har ett större sjukvårdsbehov och SLL har ett ansvar att möta detta. Forskning visar också att flyktingar som fått uppehållstillstånd har ett större sjukvårdsbehov. Upplevelser före och i samband med flykten sätter sin prägel speciellt på den psykiska hälsan. Den nya livssituationen kan vara komplicerad med tanke på den anpassningsprocess som ett nytt språk och ett nytt land innebär. Lagen om hälso- och sjukvård till asylsökande m fl (2008:347) * ger vuxna asylsökande tillgång till vård som inte kan anstå samt avgiftsfri mödravård, vård vid abort och preventivmedelsrådgivning, samt tandvård som inte kan anstå.

Asylsökande/gömnda barn och ungdomar upp till 18 år har tillgång till samma hälso- och sjukvård, samt tandvård som folkbokförda. Människor från olika kulturer ska få tillgång till vård av god kvalitet både på primärvårdsnivå och inom den specialiserade vården. Även asylsökande och papperslösa ska få ett värdigt mottagande inom hälso- och sjukvården och erbjudas vård på en adekvat vårdnivå. Området gömnda vuxna och papperslösa personer bör bevakas och informeras om till landstingets personal. Den kulturella mångfald som finns i befolkningen inom Stockholms läns landsting skall tas tillvara för att stödja en kostnadseffektiv hälso- och sjukvård i länet. Vården och förebyggande folkhälsoarbete skall kunna vara en aktiv del i patientens integration i Sverige.

§ 2 Målgrupp

För utbildning, handledning, samordning och metodutveckling är målgruppen personal inom landstingets verksamheter, både i egen regi och inom upphandlade enheter. För hälsokommunikation är målgruppen nyanlända och personer med bristande kunskaper i svenska språket som

riskerar att utveckla ohälsa samt att utbilda, informera och ge konsultation till personal i vården (med avtal med SLL) som arbetar med målgruppen samt till personal i kommuner som samverkar.

§ 3 Innehåll och omfattning av tjänsten

Transkulturellt centrum är ett kunskapscentrum vilket främst är uppdragsstyrt. Uppdragen sätts i samråd mellan beställare och Vårdgivare och revideras en gång per år eller när part så begär. Uppdragen är fördelade i fyra kunskapsområden: Utbildning och information,Handledning och konsultation, Samordning och Hälsokommunikation.

Utbildning och information

- *Samla kunskap inom områdena transkulturell psykiatri samt hälso- och sjukvård inklusive tandvård för asylsökande m fl och nyanlända som ingår i den kommunala flyktningmottagning och Arbetsförmedlingens etableringsprogram, och sprida den inom landstingets verksamheter*
- *Verka för kompetensutveckling och uppmuntra forskning inom områdena transkulturell psykiatri och hälso- och sjukvård inklusive tandvård för asylsökande m fl och nyanlända som ingår i den kommunala flyktningmottagning och arbetsförmedlingens etableringsprogram, samt initiera lokal klinisk metodutveckling*

Handledning och konsultation

- *Svara för handledning och konsultation inom området transkulturell psykiatri inom psykiatrin och primärvård samt viss möjlighet att ge handledning och stöd avseende transkulturella frågor inom somatiska vården.*
- *Svara för konsultfunktion för asylsökande m fl inom barnhälsovården*
- *Svara för konsultfunktionen i frågor som rör asyl- och flyktingsjukvård*
- *Svara för konsultfunktionen för asylsökande m fl inom tandvården*

Samordning

- *Initiera och i förkommande fall formalisera sammansättningen av professionella nätverk utifrån olika personalkategorier, problemställningar eller grupper för barn och vuxna med speciell fokus med barn samt hålla kontakter med nationella och internationella nätverk*

- *Utveckla samordningen mellan asyl- och flyktingsjukvården och kommunernas flyktingmottagningar och arbetsförmedlingens etableringsprogram.*
- *Utveckla samordningen mellan asyl- och flyktingsjukvården och skolhälsovården*
- *Vara en samtalspart tillsammans med beställaren gentemot staten i medicinska och strukturella frågor som rör asyl- och flyktingsjukvården inkl tandvård samt transkulturell psykiatri.*

Hälsokommunikation

- Ha hälsokommunikation i gruppverksamheter i form av dialog och gruppmetodik utifrån hälsopedagogisk material på modersmål eller anpassad svenska.
- Utbilda, informera och ge konsultation till personal i vården (med avtal med SLL) som arbetar med målgruppen för hälsokommunikation samt till personal i samverkande kommuner.

Prioriteringsordningen mellan de olika uppdragen fastställs av Vårdgivaren och Beställaren i samråd. Vid prioriteringar av uppdragen skall beaktas att 31 % av verksamheten ska avse transkulturell psykiatri och 37 % avse asyl- och flyktingsjukvård inkl tandvård och 32 % asyl och hälsokommunikation.

§ 4 Personal

Verksamhetschefen för Norra Stockholms psykiatri är ansvarig för verksamheten. Vårdgivaren skall ha en (sektion)chef som svarar för verksamheten och som har det samlade ledningsansvaret. Vårdgivaren ska skriftligt informera Beställaren inför byte av(sektions)chef. Beställaren skall även godkänna ev förändringar av antal anställda eller deras kompetensstruktur. Personalkompetensen ska täcka de områden som uppdraget gäller. Personalen skall ha dokumenterade transkulturella kunskaper inom respektive specialistområde som krävs för att uppdraget ska göras inom områden psykiatri/specialist psykiatri, hälsokommunikation samt hälso- och sjukvårdsfrågor inklusive tandvård och administration, information och kommunikation. Personalen skall även ha goda kunskaper om SLL:s vårdorganisation både inom den egendrivna och upphandlade verksamheten. Vårdgivaren skall vid-begäran skriftligt kunna redovisa de anställdas kompetens och erfarenhet.

4.1 Kunskapsbaserad och ändamålsenlig verksamhet

Kunskapsbaserad och ändamålsenlig verksamhet innebär att insatserna ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet och formas för att fullgöra uppdraget på bästa möjliga sätt.

4.2 Effektiv verksamhet

Effektiv verksamhet innebär att tillgängliga resurser utnyttjas på bästa sätt för att uppnå uppsatta mål. Detta innebär att insatserna utformas och ges i samverkan med övriga aktörer.

4.3 Samverkan

Vårdgivaren skall känna till och följa de beslut, riktlinjer, överenskommelser och policys som rör samverkan mellan Stockholms läns landsting och andra huvudmän, se Uppdragsguiden.

4.4 Tillgänglighet

Verksamheten skall bedrivas vardagar under kontorstid. Telefontid skall anges i EK katalogen.

§ 5 Uppföljning

Uppföljning syftar till att granska om enheten uppfyller åtagandena enligt ingånget avtal och till att skapa en grund för gemensam utveckling av det uppdrag som Vårdgivaren arbetar med.

Uppföljningen sker på olika nivåer och kommer bl a att omfatta

- avtalsavstämning
- resultat
- omfattning/volymer ex vis av olika typer av utbildningar/konsultationer

Vårdgivaren skall göra egna mätningar av hur brukarna uppfattar tillgänglighet, bemötande, service och kontinuitet som redovisas vid uppföljningsmötet.

Vårdgivaren skall redovisa detta i en årlig verksamhetsberättelse, senast den sista mars nästkommande år. På begäran skall Vårdgivaren även inlämna en ekonomisk årsredovisning inom 3 månader efter avslutat räkenskapsår.

Beställaren äger rätt att hos Vårdgivaren studera arbetet och dess underlag för att säkerställa att tjänsterna uppfyller överenskomna krav och uppdrag. Vårdgivaren skall i samtliga fall, utan kostnader för Beställaren, biträda

granskaren i arbetet. Beställaren kommer att genomföra uppföljning av verksamheten minst en gång per år.

-----
* Asylsökande m fl innefattar utlänningar som

- 1. ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande i övrigt (asylsökande)*
- 2. beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd och som inte är folkbokförda i landet (massflykt)*
- 3. s k förvarstagna*
- 4. s k bevispersoner*

Utlänningar som avses i punkt 1 och 2 omfattas av lagen även om de meddelats beslut avvisning eller utvisning om de är under 18 år (gömda barn)

För utförligare information hänvisas till Lag (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m fl samt utlänningslagen (2005:716)